

z dědictví předků, to se nedá ovlivnit. Jenže mnoho z toho, co obecně nazýváme talentem, lze velice dobře, promyšleně a systematicky rozvíjet, a to především v útlém mládí.

■ Nelitujete toho, že jste se před dvaceti lety rozhodl ze syna udělat vrcholového sportovce?

Tak úplně to nebylo. Na počátku nebylo moje rozhodnutí, že se bude živit sportem. Rozhodl jsem se ho maximálně všestranně rozvíjet a dokonale poznat jeho dětské preference. Chvilí jsme si hráli s míčem nebo jeli na výpravu na kole, ale kromě toho jsme se věnovali hudbě, malovali obrazy, debatovali o filozofických otázkách nebo technických objevech, stavěli z kostek náročné stavby. Snažil jsem se vypožorovat, co ho nejvíc baví, pro co má

**■
V dresu New Jersey Devils má za sebou zatím Pavel Zacha 107 zápasů, ve kterých nasbíral 37 bodů**

vlohy, kde třeba bude jednou jeho parketa. On ale od počátku dával zřetelně najevo, že miluje hokej a basketbal. Nikdy mi neřekl, že nechce jít na hokejový trénink nebo na zápas. Kdybych mu tehdy zakázal být jediný zápas, byl by to pro něj zdrcující trest. Proto nakonec zůstal u toho, co preferoval už jako maličký ze všeho nejvíc. Věřím názoru, že takto by to mělo v ideálním případě probíhat, a chtěl bych takový postup doporučovat také ostatním rodičům.

A jestli něčeho litujeme? Bylo to v mnoha ohledech náročné, ale obohatilo to nejen jeho, ale i můj život, moji manželku i jeho sestry. Jen těch zajímavých a slavných lidí, které jsme během těch let potkali... Víte, když si uvědomíte, že budete žít v průměru nějakých sedmdesát nebo osmdesát let, nestálo by za úvahu, zda

neobětovat po narození dítěte část svého života právě jemu? Zvláště s ohledem na fakt, že dítě pak může s ohledem na vytvořený potenciál prožít úplně jiný život. Jistě, ne všichni mohou být klavíristé, hokejisté, absolventi Oxfordu nebo nositelé Nobelových cen. Ale takřka každé dítě, které se narodí, snad s výjimkou dětí s těžší mentální retardací, s sebou přináší předzvěst tří až pěti oblastí, ve kterých se může ve vyložené příznivých podmínkách rozvinout v mimořádný talent. Je jedno, jestli je to fotbal, hokej, sociální dovednosti, nebo věda. Je ale důležité tento potenciál rozvinout v období života, které je pro takový rozvoj předurčeno. Kdyby se podařilo, aby každý perfektně ovládal své řemeslo, tak by to přece bylo to nejlepší nejen pro ty děti, ale pro celou společnost a pro celý svět. ■